

Plantes que ho aguanten gairebé tot

01. *Bupleurum fruticosum*.
Matabou.

El passat 7 de juny es celebrava a Salo (Bages), una trobada de la branca catalana de la Mediterranean Garden Society. El marc no podia ser més idoni: la masia Pedrafita del Pat i la Val Mills i el seu incomparable jardí. En acabar la trobada el Jordi Fàbregas, jardiner i un dels associats, va parlar dels projectes del grup i va encoratjar els presents a treballar en la línia suggerida pel Pat en un article publicat per la revista de l'associació. Coneixem el jardí de Pedrafita perquè el Pat i la Val ens el van ensenyar la primavera del 2012¹ i no ens vam saber estar de llegir el seu article, que vam trobar molt interessant. Ha estat el punt de partida per aquest que ara us presentem.

TEXT: REDACCIÓ. AMB LA COL·LABORACIÓ DE PATRICK MILLS. IMATGES: JUAN SÁNCHEZ AMORÓS

En jardineria és prou conegut el sistema establert pel Departament d'Agricultura dels Estats Units de classificar les plantes segons la seva resistència a les gelades. Aquest sistema permet situar les diferents espècies o varietats com a aptes per ser cultivades en 11 zones que van de molt fredes (zona 1, les temperatures poden baixar fins als -46 °C) a molt càlides (zona 11, les temperatures no baixen mai de 4 °C). En canvi, no és tan conegut el sistema de zonificació atenent al nombre de dies anuals amb temperatura superior als 30 °C, establert per l'American Horticultural Society, potser perquè no és gaire útil a l'hora de decidir a priori quines plantes poden resistir les inclemències de l'estiu d'un determinat jardí, ja que la temperatura influeix a la sequera, però no és l'únic factor que hi intervé (altres serien la humitat relativa de l'aire o la velocitat del vent).

En Pat Mills, que ha dissenyat i manté un gran jardí a la seva masia de Salo, a la comarca del Bages, proposa en l'article

publicat a la revista de la Mediterranean Garden Society publicat el 2005², un sistema classificatori radicalment diferent de l'enfocament zonal. Es tracta d'atorgar a cada planta, a partir de l'observació, el que ell anomena Coeficient de resistència a la calor seca, que defineix com "Una mesura del grau de resistència a l'exposició prolongada de calor seca que es demostra per l'absència o presència d'efectes negatius (marciment, assecament, defoliació, descoloriment) que

1. Vegeu l'article "Un jardí sense reg" a l'Agrocultura núm. 48. Disponible a www.agrocultura.org

2. Patrick Mills. "Plant tolerance of dry heat. 'If you can't stand the heat get out of the garden'". The Mediterranean Garden. A journal for gardeners in all the Mediterranean climate regions of the World. Va ser publicat dividit en dues parts, en el núm. 39 del gener i el núm. 40 de l'abril del 2005. Podeu trobar-lo complet a: <http://www.mediterraneangardensociety.org/j-art-heat.html>

3. N'hi ha una traducció al castellà: El jardín sin riego. Ed. Omega, 2007.

Es tracta de classificar la resistència de les plantes a partir d'una comparativa

es veuen com a no desitjats o gens atractius en el jardí". Es tracta de classificar la resistència de les plantes comparant-les unes amb altres. Atorgarem un coeficient de 5 a les plantes més resistents i 0 a les que no ho són gens. Entremig podem afinar fent servir un decimal. Així una planta 4,3 serà més resistent a la calor seca que no pas una planta 4,1.

L'any 2007 l'Olivier Filippi publicava el llibre *Pour un jardin sans arrosage*³, que alguns consideren la Bíblia de la jardineria mediterrània. Filippi recollia part de

02. *Sedum telephium*.

03. *Teucrium chamaedrys*. Alzineta, auledella, brotònica, camedris, herba colònia, herba de sant Domènec o herbeta de la sang.

02

03

Algunes plantes de jardí amb resistència a la calor seca i a les gelades fortes

- Cap planta de la llista no necessita sòls especialment preparats i totes tenen un coeficient de resistència a la calor seca de 4 a 5.
- Per tal de no fer la llista massa llarga, hem exclòs de la tria els arbres, bulbs, coníferes i gramínies ornamentals. Aquesta és una tria personal, hi ha altres plantes que poden fer la mateixa funció al jardí.
- Les alçades són orientatives: varien segons el sòl i altres condicions del jardí.
- Totes presenten bona resistència al fred tot i que alguna es pot veure afectada per les gelades fortes de durada llarga o per una temperatura més baixa de -15°C .
- S'han de plantar a la tardor i regar durant el primer any per tal que s'estableixin. Són millors els regs abundants i espaiats que no els lleugers i freqüents.

Gran massa de vegetació:

- ***Atriplex halimus***. Salat blanc. Autòctona. 2-3 metres d'alçada-amplada. Fulla grisa. Gust salat.
- ***Jasminium nudiflorum***. De l'espècie dels gessamins. Flor groga a l'hivern, quan ja no té fulles. S'estén ràpidament. Excel·lent en pendents i murs. Indestructible.

De talla gran:

- ***Bupleurum fruticosum***. Matabou. Autòctona. Flor groga a l'estiu.
- ***Buxus sempervivens***. Boix comú. Verd fosc. De creixement lent. Bé a l'ombra.
- ***Cotinus coggryria***. En castellà: arbre de las pelucas. Fulla verda. N'hi ha de formes púrpures.
- ***Elaeagnus ebbingei***. Fulla de color variable segons el lloc i la temporada.
- ***Euonymus japonicus***. Evònim del Japó. Fulla perenne, verd intens.
- ***Jasminum fruticans***. Gessamí groc. Flor groga al juny-juliol.
- ***Pistacia lentiscus***. Llentiscle. Autòctona. Sol o ombra.

Disponibilitat

Les plantes que habitualment es troben als centres de jardineria locals són molt delicades i demanen molta atenció. Podeu trobar les espècies de la llista del requadre del capdaval –excepte les marcades amb un asterisc, que poden ser difícils de trobar a Catalunya– en els vivers següents:

- Vivers Carex. Cornellà del Terri. <http://www.carex.cat/ca/plantes-autoctones-carex.aspx>
- Cultidelta. Amposta. <http://www.cultidelta.com/index.asp?i=ca&n1=35>
- Le petit géant. Premià de Dalt. info@lepetitgeant.eu
- Vivers Sala Graupera. Sant Andreu de Llavaneres. <http://www.salagraupera.com/ca/>

les idees del Pat, tot i atorgant a cada planta uns coeficients de resistència a la sequera que van de l'1 al 6, depenent dels mesos de sequera que cada planta pot suportar sense morir. Així una planta classificada per Filippi com a coeficient 4, podria resistir, en principi, 4 mesos de sequera (encara que potser en sortiria molt mal parada estèticament parlant).

El mateix autor reconeix que aquesta connexió entre el seu coeficient i els mesos de sequera que la planta és capaç de resistir, ve modificada per les condicions de cada jardí concret i anima els lectors a establir els seus propis coeficients. En el fons una aproximació força diferent de la proposada pel Pat, que considera en canvi que amb prou observació i experimentació es pot arribar a fixar per cada planta un coeficient concret i ben determinat.

Pel Pat la capacitat d'una planta a resistir la calor seca n'és una qualitat intrínseca. Si situem la planta en un entorn més favorable, farà més goig, i si la situem en un entorn pitjor deixarà de ser atractiva per al jardí (tot i que pot seguir viva i mostrar-se prou bé en determinades èpoques de l'any).

Amb l'experiència, podem arribar a determinar quines són les condicions de sequera de cada zona del nostre jardí (com sabem en quin grau arriba a gelar a cada zona) i determinar quin coeficient mínim s'ha d'exigir a les plantes que s'hi ha d'implantar. I és aquí on els coeficients del Pat es tornen molt útils. Podem arribar a la conclusió, per exemple, que en aquell racó exposat al sol i ventós no hi podem posar plantes

- o4. *Artemisia lanata*.
- o5. *Ballota pseudodictamnus*.
- o6. *Delosperma cooperi*.

- *Phillyrea angustifolia*. Aladern de fulla estreta. Autòctona. Sol o ombra.
- *Viburnum tinus*. Marfull. Autòctona. Sol o ombra. Flor blanca a l'hivern.
- *Euphorbia ceratocarpa*. Fulla color verd clar. Llarga floració en groc-verdós.

De talla mitjana:

- *Artemisia`Powis Castle`*. Fulla grisa.
- *Ballota pseudodictamnus*. Fulla grisa groguenca. Envellutada.
- *Choisya`Àztec Pearl`*. Flor blanca al juny.
- *Perovskia atriplicifolia*. Flor blava, tiges grises.
- *Teucrium flavum**. Verd fosc. Flor groc pàl·lid.
- *Rosmarinus officinalis*. Romaní. Diferents varietats.

De talla petita:

- *Calamintha nepeta*. Rementerola, savi, borriol, buriol, calamenta. Flor malva/blanca petita.
- *Dorycnium hirsutum*. Botja peluda. Autòctona. Fulla grisa.
- *Euphorbia rigida*. Inflorescències de color verd-groc intens.
- *Helichrysum orientale*. Fulla grisa, flor groga.
- *Sedum telephium`Herbstfreude`*. Planta crassa. Flor rosa a la tardor.
- *Teucrium chamaedrys*. Alzineta, auledella, brotònica, camedris, herba colònia, herba de sant Domènec, herbeta de la sang (i *T. x lucidrys*). Fulla verd fosc, petita flor rosa.

Tapissants:

- *Artemisia canescens** (sinònim *A. armeniaca*). Fulla grisa semblant a un líquen.
- *Artemisia lanata**. Fulla grisa suau al tacte.
- *Convolvulus mauritanicus* (sin. *C. sabatius*). Corretjola blava. Flor blava primavera-estiu.
- *Delosperma cooperi*. Planta crassa. Flor rosa brillant.
- *Hypericum calycinum*. Flor groga. S'escampa ràpidament.

que tinguin un coeficient per sota de 4,5 o que en aquella altra zona les condicions són millors i ens podem atrevir a col·locar-hi una planta de coeficient 3,0.

En el seu article el Pat inclou una llista de 100 plantes amb el coeficient que els ha atorgat després d'observar-les en el seu jardí i proposa que altres jardiniers revisin aquesta classificació, o la d'un altre llistat de plantes acordat, per tal d'anar-la afinant.

El jardí del Pat i la Val a Pedrafita suporta en els mesos de juliol i agost unes temperatures màximes diàries que normalment es situen entre els 30 i 35 °C, de tant en tant entre 25-30 °C o 35-40 °C, i molt de tant en tant per sobre del 40 °C. Durant aquests mesos cauen de 15 a 20 litres repartits en 4-5 ruixades. Les plantes que ja estan establertes (segon any) no reben cap reg suplementari. Amb aquestes condicions el Pat sap que les plantes amb un coeficient per sota de

07. *Teucrium flavum*.

3,0 és difícil que se'n surtin sense ajuda. A part, les condicions hivernals de Pedrafita no són tampoc suaus (les temperatures poden baixar fins a -15 °C), i el sòl és més aviat pobre.

A part de teoritzar sobre classificacions, el Pat ha fet moltes pràctiques al seu jardí atorgant coeficients i això l'ha portat a ser un gran coneixedor del que cultiva. Li hem demanat que ens faci una selecció de les plantes que millor aspecte tenen durant els mesos d'estiu. Aquest llistat de plantes "top" ens pot proporcionar una llista de candidates perfectes per a un jardí mediterrani sense reg, hiverns freds i sòls sense preparar.

Hem estat visitant el jardí de Perafita durant el mes d'agost per comprovar quin paper hi feien les plantes seleccionades. Les imatges d'aquest article es van fer l'última setmana d'aquell mes. 🌸

Assessorament biodinàmic
Cursos de agricultura Biodinàmica
Venda de preparats biodinàmics
i tots els seus components

Contacte

Jordi Querol

Ulldecona

Tarragona

+34 654 036 644

info@dreiskel.com

Per a consultes i informació
visiti la nostra Web
www.dreiskel.com

Des de l'any 2000 compromesos amb la Agricultura Biodinàmica

OLIFLIX

Molins artesans de pedra en producció ecològica

Oli artesà d'oliva verge extra de primera premsada en fred.

Olives ecològiques arbequines i negres d'Aragó.

Lliurament a domicili (garrafes de cinc litres).

Preus especials per a associacions de consumidors

Visites gratuïtes, pedagògiques i didàctiques al voltant de l'artesania de l'oli d'oliva en els nostres molins artesans de pedra de Flix i Mequinzenza. Obertes a associacions, grups i particulars, especialment per a nens i nenes.

Comandes i informació al tel. 977 41 06 00 o bé a info@oliflix.com

Molí a Mequinzenza
Partida la Plana s/n. - Tel. 974 -46 47 22
www.mequinzenza.net

Molí a Flix
C/ Pont, 6 - Tel. 977 41 06 00
www.oliflix.com <http://www.youtube.com/user/oliflixflix>